

Turyzm 2020, 30/2

Ali Turan Bayram

 <https://orcid.org/0000-0003-1655-4043>
Uniwersytet w Synopie
Szkoła Zarządzania Turystyką i Hotelarstwem
Wydział Przewodnictwa Turystycznego
alibayram@sinop.edu.tr

Hasan Tahsin Kavlak

 <https://orcid.org/0000-0003-0036-9652>
Uniwersytet w Synopie
Szkoła Zarządzania Turystyką i Hotelarstwem
Wydział Rekreacji
htkavlak@sinop.edu.tr

Jeet Dogra

 <https://orcid.org/0000-0002-8786-2134>
Indyjski Instytut Zarządzania Turystyką i Organizacji Podróży (IITTM)
(niezależny organ przy Ministerstwie Turystyki, Rząd Indii)
jeetdogra@live.com

Gül Erkol Bayram

 <https://orcid.org/0000-0001-9764-2883>
Uniwersytet w Synopie
Szkoła Zarządzania Turystyką i Hotelarstwem
Wydział Przewodnictwa Turystycznego
gulerkol@sinop.edu.tr

ODCZUWANIE BRAKU NADZIEI¹ A PRAGNIENIE BUDOWANIA KARIERY W TURYSTYCE: ANALIZA EMPIRYCZNA PRZEPROWADZONA NA UNIWERSYTECIE W SYNOPIE, TURCJA

Abstrakt: Celem niniejszej pracy jest przedstawienie związku pomiędzy poziomem nadziei studentów kierunków turystycznych a ich pragnieniem zrobienia kariery w branży turystycznej. Dane zostały zebrane za pomocą ankiety, w której udział wzięli studenci studiów licencjackich w Synopie – mieście cieszącym się w Turcji najwyższym wskaźnikiem szczęścia oraz zadowolenia z życia. W celu opisu zebranych informacji wykorzystano test średniej częstotliwości oraz test średniej arytmetycznej; test T oraz analizę wariancji przeprowadzono, by określić różnice pomiędzy zmiennymi, z kolei analizę korelacji – by ustalić zależności pomiędzy nimi. W wyniku badania odkryto, że istnieje korelacja negatywna pomiędzy pragnieniem zrobienia kariery w branży turystycznej a odczuwaniem braku nadziei wśród studentów.

Słowa kluczowe: kierunki turystyczne; kariera zawodowa studentów turystyki, kariera w branży turystycznej, poziom braku nadziei i wątplenia.

1. WSTĘP

Poszczególne jednostki w społeczeństwie postrzegają karierę zawodową jako narzędzie, dzięki któremu można zaspokoić takie potrzeby, jak: zdobycie statusu społecznego, budowanie tożsamości społecznej oraz samo-realizacja. Z punktu widzenia systemu gospodarczego

kariera może być rozpatrywana jako czynnik, który wpływa na lojalność pracowników wobec organizacji, zmniejszenie problemów z zarządzaniem oraz zwiększenie wydajności organizacyjnej. Dlatego też znaczące badania naukowe skupiały się wokół związku

pomiędzy: karierą a praktykami studenckimi (Gault, Redington, Schlager, 2000), doświadczeniem zawodowym zdobytym w firmie rodzinnej a wyborem dalszej kariery (Zellweger, Sieger, Halter, 2011), osobistymi preferencjami a oczekiwaniami związanymi z karierą (Jarlström, 2000), wyborem kariery a tożsamością płciową (Eddleston, Powell, 2008), edukacją zdobywaną za granicą a celami kariery (Orahood, Kruze, Pearson, 2004), niepowodzeniami zawodowymi a wyborem kariery (Simmons, Wiklund, Levie, 2014). Ponadto uważa się, iż jednym z czynników, które mogą mieć wpływ na karierę zawodową, jest poziom nadziei. Jego znaczenie w sektorze turystycznym uznaje się za kwestię szczególnie interesującą, ponieważ branża ta jest postrzegana jako charakteryzująca się słabymi możliwościami rozwoju zawodowego, spowodowanymi zmienną i kruchą strukturą, sezonowością, dostrzeganą zarówno przez pracowników, jak i przez konsumentów, oraz pracochłonnością. W związku z tym istnieje prawdopodobieństwo mniejsze niż średnie, że nawet studentom, którzy zdobędą wykształcenie w zakresie turystyki, uda się zrobić karierę (Akagündüz, 2017).

Mówi się, iż kariera jest wynikiem przyjęcia ról społecznych nie tylko w życiu zawodowym, ale również prywatnym (Amil, 2015; Yeşilyaprak, 2012). Jeśli przyjęcie się ten punkt widzenia, należy uznać, iż wzajemnie oddziałujące na siebie środowiska: społeczne, technologiczne i gospodarcze, wpłyną także na poziom nadziei jednostki. Biorąc pod uwagę lokalizację geograficzną, status ekonomiczny oraz intensywność stosunków społecznych, można stwierdzić, że Turcja jest krajem, w którym młodzi obywatele charakteryzują się niskim poziomem nadziei. Badania w tym zakresie przeprowadzili np. Ilgaz Yıldırım i Toker (2017), którzy stwierdzili korelację negatywną pomiędzy nadzieją a oczekiwaniami na przyszłość.

Poza wspomnianymi założeniami należy przebadać pod różnymi kątami związek pomiędzy nadzieją a kierunkami rozwoju kariery. Odkrycie istnienia takiej zależności wśród studentów turystyki autorzy niniejszego tekstu uważają za ważne dla rozwoju branży turystycznej. Właściwy standard usług świadczonych w celu zapewnienia satysfakcji klienta jest niezwykle ważny ze względu na fakt, iż turyści nawiązują bliskie kontakty z obsługą podczas konsumpcji (Heskett, Jones, Loveman, Sasser Jr., Schlesinger, 1994), a kiedy pracownicy mają negatywne nastawienie do swojej pracy i zatrudniającej ich firmy, trudno zapewnić klientowi poczucie satysfakcji (Rosentbluth, 1991). Jeśli chodzi o literaturę przedmiotu, niewiele dotychczas napisano na temat wspomnianej zależności. Dzięki badaniom w tym zakresie można by udoskonalić teorię turystyki, zintegrować podstawy teoretyczne kilku różnych dyscyplin naukowych, a także zapewnić pozytywny rozwój samej branży turystycznej. Niniejsza praca, oparta

na tych założeniach, ma na celu opisanie zależności pomiędzy poziomem braku nadziei studentów kierunków turystycznych a ich pragnieniem, by zrobić karierę w branży. Autorzy oczekują, że wyniki badań pomogą w rozwiązaniu problemów, przed jakimi staje wykwalifikowana kadra, a także wzbogacą tureckie piśmiennictwo naukowe w dziedzinie turystyki.

2. PRZEGLĄD PIŚMIENNICTWA

Kariera to „etapy, które należy przejść w rozwoju zawodowym, wybrana ścieżka życiowa” (Aydin, 2007), jak również szczeble w hierarchii, sukces i umiejętności specjalistyczne osiągnięte w zawodzie dzięki pracy na przestrzeni czasu (Türk Dil Kurumu Sözlükleri, 2020). Jednak tak jak w przypadku większości nauk społecznych, również koncept kariery można rozpatrywać w różnych aspektach. Raymond (2009) stwierdza, iż niektórzy autorzy postrzegają karierę jako promocję i rozwój zawodowy, jakie danej osobie udaje się osiągnąć w trakcie jej życia zawodowego, inni zaś – jako postępy w samej pracy. Można również spotkać się z opinią, że kariera to produkcja różnych ról, która trwa przez całe życie jednostki, nie tylko zawodowe (Amil, 2015; Yeşilyaprak, 2012). Kariera zapewnia pracownikom takie korzyści, jak: osiągnięcie pożądanego statusu społecznego, budowanie tożsamości i zaspokojenie potrzeby samorealizacji. Może być także czynnikiem pozytywnym dla organizacji, dzięki któremu wzrośnie wydajność oraz lojalność pracowników, natomiast zmniejszą się problemy administracyjne. Z tego powodu kwestie budowania kariery oraz pragnienia pracowników, by ją zrobić, powinny znaleźć się wśród tematów, na które społeczność akademicka kładzie nacisk zarówno pod względem praktycznym, jak i teoretycznym.

Pojęcie kariery, które stało się przedmiotem wielu badań (Akagündüz, 2017; Bamford, 2012; Selvi, Demir, 2007; Solmaz, Erdoğan, Türkay, Korkutata, 2012; Watson, Drew, 2015), znalazło ważne miejsce w branży turystycznej pomimo niskiego poziomu oczekiwań i satysfakcji studentów kierunków turystycznych (Manhas, Dogra, 2011). Dowody takiego stanu rzeczy zostały przedstawione w pracy, w której opisano wyniki badania percepcji branży przez studentów turystyki (Bamford, 2012). Wykazano, że postrzeganie branży było negatywne, a pragnienie zrobienia kariery w tym sektorze – znikome ze względu na takie czynniki, jak: niskie zarobki, długie godziny pracy, niewielki szacunek do pracowników, a także potrzeba zdobycia wykształcenia. Autor stwierdza, że co prawda 73% absolwentów znajduje zatrudnienie w branży, jednak ze względu na dużą rotację kadr, nie tylko w trakcie praktyk studenckich, lecz również wśród osób, które ukończyły studia,

jedynie 21% z nich udaje się spełnić plany zawodowe i znaleźć pracę na stanowisku kierowniczym (O'Leary, Deegan, 2005). Choć większość studentów kierunków turystycznych chętnie podjęłaby zatrudnienie w branży, ostatecznie się na to nie decyduje ze względu na „brak satysfakcji psychicznej” i niesprzyjające warunki pracy (w tym rozczarowujące warunki socjalne i niskie wynagrodzenia). Właściwie jeśli tylko jest to możliwe, studenci przerywają studia turystyczne i rozpoczynają inne (Pektaş, 2019).

Jednym z czynników mających wpływ na pragnienie zrobienia kariery w branży turystycznej są staże realizowane w czasie studiów kierunkowych, chociaż nawet osoby, które wydają się zaangażowane w pracę w omawianym sektorze, nie są pewne, czy chcą rozwijać karierę w tym kierunku (Walmsley, Thomas, Jameson, 2012). Roney i Öztin (2007) podtrzymują to twierdzenie, ujawniając, iż studenci kierunków turystycznych nie są skory do podejmowania zatrudnienia w branży po skończeniu studiów, jeśli mają wcześniejsze doświadczenia z nią związane. Wprawdzie w środowisku panuje przekonanie, że kariery osób, które na studiach wykazywały się dużą pilnością, rozwijają się dobrze, ale mimo to siła objaśniająca planowania i doświadczenia zawodowego w przypadku zamiaru rozwijania kariery w turystyce wynosi jedynie 9,3%. Dlatego też uważa się, że nie tylko doświadczenie zawodowe, lecz również „profesjonalna opieka” ma wpływ na rozwój zawodowy, ponieważ pracowitość nie jest jedynym ważnym czynnikiem w budowaniu kariery (Baltacı, Çakıcı, Dönmez, 2019).

Ilgaz Yildirim i Toker (2017) nie odkryli żadnej znaczącej zależności pomiędzy poziomem odczuwania braku nadziei a wyborami zawodowymi studentów kierunków turystycznych na studiach licencjackich, natomiast zaobserwowali korelację negatywną pomiędzy nadzieją a oczekiwaniami na przyszłość. Rottinghaus, Jenkins i Jantzer (2009) zauważyli, że studenci, którzy nie podjęli decyzji związanych z karierą, mieli znacznie gorsze samopoczucie psychiczne niż ci, którzy to zrobili. Autorzy twierdzą również, że istnieje korelacja pozytywna pomiędzy poziomem braku nadziei a negatywnym nastawieniem studentów wobec branży turystycznej (Çelik, Akgemci, Korkmaz, 2017). Zasugerowali, że poziom wykształcenia pracowników sektora turystycznego jest niższy niż w innych branżach (Purcell, Quinn, 1996), a zawody te są postrzegane jako cieszące się niskim statusem i mające niską wartość w budowaniu przyszłej kariery (Cooper, Shepherd, 1997). Wskazano ponadto, iż wiele osób studiujących turystykę porzuciło branżę turystyczną ze względu na panujące w niej warunki oraz brak motywacji do rozwijania dalszej kariery w tym kierunku (Koko, Guerrier, 1994).

Chęć budowania kariery w branży turystycznej jest równie krucha i zmienna jak struktura samego sektora.

Bamford (2012) zaobserwowała, że postrzeganie sektora turystycznego i rozwijania kariery w tym kierunku jest negatywne ze względu na takie czynniki, jak: niskie zarobki, długie godziny pracy, niewielki szacunek, jakim cieszą się pracownicy, a także fakt, iż większość zadań mogą wykonywać osoby bez specjalistycznego przygotowania. Zauważono również, że absolwenci kierunków turystycznych niechętnie podejmują zatrudnienie w branży, jeśli mieli po studiach jakieś doświadczenia związane z tego typu pracą (Roney, Öztin, 2007). Studenci kierunków turystycznych postrzegają branżę jako mającą zły wizerunek związany z brakiem lub niewystarczającą ilością wykwalifikowanego personelu, który pracowałby w sektorze przez dłuższy czas (Jenkins, 2001). Dodatkowo chęć podjęcia pracy w turystyce zmniejszają takie czynniki demotywujące, jak: niskie poczucie satysfakcji z pracy, marnowanie potencjału wykwalifikowanych pracowników oraz wysoki wskaźnik rotacji kadr (Jenkins, 2001; Pavesic, Brymer, 1990).

Wszystkie powyższe stwierdzenia pokazują, iż pragnienie zrobienia kariery w turystyce zależy od wielu czynników. Jednym z nich, który być może łączy karierę z życiem społecznym, jest nadzieja. Studenci często doświadczają problemów natury psychologicznej w trakcie podejmowania decyzji związanych z wyborem ścieżki kariery (Fouad i in., 2006). Na potwierdzenie tej teorii Rottinghaus, Jenkins i Jantzer (2009) zaobserwowali, iż studenci, którzy nie podjęli decyzji związanej z przyszłą karierą, częściej cierpieli na depresję niż ich koledzy, którym się to udało. Badacze zauważyli również istnienie korelacji pozytywnej pomiędzy poziomem braku nadziei studentów a ich negatywnym nastawieniem wobec sektora turystycznego (Çelik, Akgemci, Korkmaz, 2017). Zasugerowano, że poziom wykształcenia pracowników branży turystycznej jest niższy niż w innych sektorach (Purcell, Quinn, 1996), a zawody z nią związane są postrzegane jako profesje o niskim statusie, mające niewielką wartość w budowaniu przyszłej kariery (Cooper, Shepherd, 1997).

Ponadto zauważono, że osoby z wykształceniem turystycznym często przerywają pracę ze względu na warunki panujące w branży, brak motywacji oraz nadziei na zrobienie kariery w turystyce (Koko, Guerrier, 1994). W związku z powyższym można powiedzieć, że zmienne w postaci „budowania kariery w turystyce” oraz „poziomu nadziei” mają rzeczywisty wpływ na studentów kierunków turystycznych. W tym kontekście niemieckie badanie zostało oparte na modelu poznawczym depresji Becka (1987) – autor stwierdza, iż zachowanie jednostki jest kształtowane przez trzy czynniki: negatywne myślenie o sobie, świecie i przyszłości. Osoby, które uważają, że do niczego się nie nadają i posiadają mnóstwo wad, są skłonne do krytykanctwa oraz mają

bardzo niskie poczucie własnej wartości. Jednostki, które negatywnie oceniają świat, nie potrafią stawić czoła napotykanym w życiu przeszkodom. Beck zauważa także, iż osoby mające pesymistyczną wizję przyszłości sądzą, że trudności na ich drodze nie przestaną się piętrzyć i że nie ma nadziei. Chęć budowania kariery i podejmowania działań ze względu na wykształcenie uniwersyteckie mieści się w zakresie trzeciego czynnika modelu poznawczego depresji Becka, opartego na negatywnym myśleniu.

Powyższe argumenty sugerują, iż należałoby przebadać różne grupy w różnym czasie, pod kątem czynników mogących mieć związek z pragnieniem studentów turystyki, by rozpocząć karierę. W niniejszym badaniu, przeprowadzonym w Turcji, najwyższy poziom zadowolenia i jakości życia mieszkańców Synopy został skontrastowany z wykształceniem turystycznym studentów oraz prezentowanym przez nich brakiem nadziei. Badanie ma na celu wykazanie zależności pomiędzy niskim poziomem nadziei a karierą zawodową. Autorzy uważają, że osiągnięte wyniki przyczynią się do rozwoju literatury przedmiotu, zmiany procesów edukacyjnych w instytucjach oferujących kształcenie w zakresie turystyki oraz zmiany zarządzania przedsiębiorstwami o charakterze turystycznym.

3. METODA BADAŃ

Według Tureckiego Urzędu Statystycznego (TUIK, 2020) sektor turystyczny cieszy się najmniejszym zaufaniem wśród wszystkich gałęzi gospodarki w Turcji – wskaźnik ten wynosi zaledwie 55,5%. Z kolei według Acara (2019) i TUIK (2019) Synopa jest miastem o najwyższym poziomie zadowolenia z życia i szczęścia w kraju. Opierając się na tych informacjach, jako grupę docelową niniejszego badania wybrano studentów studiów licencjackich Szkoły Zarządzania Turystyką i Hotelarstwem Uniwersytetu w Synopie. Celem badania było wykazanie zależności pomiędzy niskim poziomem nadziei studentów studiów licencjackich na kierunkach turystycznych a ich chęcią budowania kariery w branży turystycznej. W 2019 r. na uczelni było zarejestrowanych 803 studentów na pięciu różnych wydziałach: Zarządzania Hotelarstwem, Przewodnictwa Turystycznego, Zarządzania Sektorem Jedzenia i Napojów, Zarządzania Rekreacją, Gastronomii i Sztuki Kulinarnej (School of Tourism and Hotel Management, 2020). Dane zostały zebrane na podstawie kwestionariusza ankiety od 395 studentów wybranych przy użyciu metody losowania prostego w okresie 1-15 października 2019 r. W związku z faktem, iż nieprawidłowo wypełnione oraz niekompletne kwestionariusze ankiet zostały wyłączone z analizy, oceniono ich jedynie 380. Kwestionariusz składał

się z trzech części. W części pierwszej znajdowało się 11 pytań dotyczących danych demograficznych (wiek, płeć itp.) oraz innych informacji (powód wybrania studiów turystycznych czy wyboru wydziału). W części drugiej zamieszczono „Skalę chęci zrobienia kariery w turystyce” złożoną z 10 jednowymiarowych stwierdzeń dotyczących budowania kariery w branży oraz 5-stopniową skalę Likerta, gdzie 1 oznacza „zdecydowanie się nie zgadzam”, 2 – „raczej się nie zgadzam”, 3 – „nie mam zdania”, 4 – „raczej się zgadzam”, 5 – „zdecydowanie się zgadzam”. „Skala gotowości do podjęcia kariery w turystyce” została opracowana przez Kuslavana i Kuslavan (2000), a na warunki tureckie zaadaptowali ją Duman, Tepeci i Unur (2006). W części trzeciej znalazło się 20 stwierdzeń opracowanych na postawie pracy Becka, Weissman, Lestera i Trexlera (1974).

4. WYNIKI

Dane uzyskane na podstawie kwestionariuszy ankiety zostały przeanalizowane z wykorzystaniem programu statystycznego SPSS 22 w celu zbadania zależności pomiędzy niskim poziomem nadziei (a nawet zwątpienia) studentów kierunków turystycznych a ich chęcią budowania kariery w sektorze turystycznym. Pierwsza część badania, tj. dane demograficzne oraz inne informacje na temat studentów, została opracowana przy użyciu analizy częstotliwości oraz średniej arytmetycznej. W drugiej części w dwóch niezależnych grupach badanych przeprowadzono test t-Studenta oraz analizę wariancji w celu ustalenia różnic w poziomie nadziei oraz chęci budowania kariery w turystyce w zależności od cech demograficznych i innych informacji na temat respondentów. Na koniec, w części trzeciej, dokonano analizy korelacji, aby zbadać zależność pomiędzy poziomem braku nadziei studentów a ich pragnieniem robienia kariery w branży, zakończyć badanie oraz wyciągnąć z niego wnioski.

Z danych przedstawionych w tab. 1 wynika, że 50,5% studentów, którzy wzięli udział w badaniu, to kobiety, zaś 49,5% – mężczyźni. Ponadto 27,4% respondentów specjalizuje się w zarządzaniu hotelarstwem, 24,5% – w zarządzaniu sektorem jedzenia i napojów, 32,9% – w przewodnictwie turystycznym, 7,1% – w zarządzaniu rekreacją, a 8% – w gastronomii i sztuce kulinarnej. Odnośnie do powodów rozpoczęcia studiów na poszczególnych wydziałach ustalono, że 37,4% studentów dokonało wyboru na podstawie wyników w nauce, najmniej zaś, bo jedynie 7,6%, za namową krewnych. Ponadto wskaźnik osób, które dobrowolnie wybrały studia na danym wydziale, wyniósł 68,7%. Podczas gdy 46,1% studentów uczestniczących w badaniu widzi się na stanowisku kierowniczym średniego szczebla

Tabela 1. Profil demograficzny oraz inne informacje

Cechy demograficzne i inne informacje	Zmienna/zmienne	N (380)	% (100)
Płeć	Kobieta	192	50,5
	Mężczyzna	188	49,5
Wiek	17–19	118	31,1
	20–22	208	54,7
	23 i powyżej	54	14,2
Wydział	Zarządzania Hotelarstwem	104	27,4
	Zarządzania Sektorem Jedzenia i Napojów	93	24,5
	Przewodnictwa Turystycznego	125	32,9
	Zarządzania Rekreacją	27	7,1
	Gastronomii i Sztuki Kulinarnej	31	8,2
Rok studiów	I	161	42,4
	II	156	41,1
	III	44	11,6
	IV	19	5,0
Z jakiego powodu wybrał(a) Pan(i) studia na swoim wydziale?	Na podstawie moich wyników w nauce	142	37,4
	Bo uwielbiam ten zawód	116	30,5
	Jest to zawód z dużym potencjałem w branży turystycznej	55	14,5
	Nie miałem(-am) innego wyboru	38	10,0
	Za namową rodziny	29	7,6
Jak wysoko na skali Pana(-i) preferencji akademickich znajdowały się studia turystyczne?	1–5	222	58,4
	6–10	96	25,3
	11 lub powyżej	62	16,3
Czy wybrał(a) Pan(i) studia na danym wydziale dobrowolnie?	Tak	261	68,7
	Nie	119	31,3
Czy ma Pan(i) krewnych pracujących w branży turystycznej?	Tak	218	57,4
	Nie	162	42,6
Na jakim stanowisku w branży turystycznej widzi się Pan(i) za 5 lat?	Na wyższym stanowisku kierowniczym	139	36,6
	Na stanowisku kierowniczym średniego szczebla	175	46,1
	Na stanowisku kierowniczym niższego szczebla	12	3,2
	Na żadnym	54	14,2
Na jakim stanowisku w branży turystycznej widzi się Pan(i) za 15 lat?	Na wyższym stanowisku kierowniczym	283	74,5
	Na stanowisku kierowniczym średniego szczebla	40	10,5
	Na stanowisku kierowniczym niższego szczebla	7	1,8
	Na żadnym	50	13,2

Źródło: opracowanie własne.

za pięć lat, aż 74,5% z nich – w roli członków ścisłego kierownictwa za 15 lat.

Na podstawie danych z tab. 2 można stwierdzić, że średnia poziomu odczuwania braku nadziei studentów wynosi 7,4395, przy najwyższym wyniku wynoszącym 20, w wypadku chęci budowania kariery w turystyce zaś, przy najwyższym wyniku wynoszącym 5, średnia to 3,2303.

W tab. 3 nie odnotowano znaczących różnic w pragnieniu budowania kariery w turystyce na podstawie

danych demograficznych, takich jak płeć, jednak odkryto znaczące różnice ze względu na dobrowolny wybór wydziału oraz posiadanie krewnych pracujących w branży turystycznej. Spośród osób, które z własnej woli wybrały wydział, respondenci mający członków rodziny zatrudnionych w branży wykazują większą chęć budowania kariery w sektorze turystycznym.

Jak widać w tab. 4, znaleziono znaczącą różnicę pomiędzy dobrowolnym wyborem wydziału a poziomem odczuwania braku nadziei wśród respondentów, jednak

nie zauważono takiej rozbieżności w związku z pozostałymi zmiennymi demograficznymi. Wyniki testu t-Studenta ujawniają, iż studentki wykazują większą nadzieję niż ich koledzy, podobnie osoby dobrowolnie wybierające studia żywią większą nadzieję niż pozostałe.

Analiza wariancji przeprowadzona w ramach niniejszego badania wykazała, iż chęć rozwijania kariery w turystyce różni się znacząco w zależności od powodów, dla których konkretny respondent wybrał studia na danym wydziale. Jak wynika z danych

Tabela 2. Średnia arytmetyczna i odchylenie standardowe według poziomu odczuwania braku nadziei respondentów oraz chęci budowania kariery w turystyce

Zmienna	Średnia arytmetyczna	Odchylenie standardowe	N	%
Poziom odczuwania braku nadziei	7,4395	4,19121	380	100
Gotowość rozpoczęcia kariery w turystyce	3,2303	0,91441	380	100

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 3. Wyniki testu t-Studenta dotyczące różnic w gotowości do rozpoczęcia kariery w turystyce w zależności od danych demograficznych i innych informacji

Cechy demograficzne i inne informacje		Średnia	Odchylenie standardowe	Poziom istotności
Czy wybrał(a) Pan(i) studia na danym wydziale dobrowolnie?	Tak	3,4609	0,79169	0,000
	Nie	2,7244	0,96375	
Czy ktoś spośród Pana(-i) krewnych pracuje w branży turystycznej?	Tak	3,3096	0,85967	0,050
	Nie	3,1235	0,97583	

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 4. Wyniki testu t-Studenta dotyczące różnic w poziomie odczuwania braku nadziei w odniesieniu do cech demograficznych i innych informacji

Cechy demograficzne i inne informacje		Średnia	Odchylenie standardowe	Poziom istotności
Płeć	Kobieta	6,9010	4,43281	0,011
	Mężczyzna	7,9894	3,86398	
Czy wybrał(a) Pan(i) studia na danym wydziale dobrowolnie?	Tak	6,8199	4,14754	0,000
	Nie	8,7983	3,97573	

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 5. Wyniki analizy wariancji dotyczące różnic w chęci budowania kariery w turystyce w odniesieniu do cech demograficznych i innych informacji

Cechy demograficzne i inne informacje		Średnia	Odchylenie standardowe	Poziom istotności
Wydział	Zarządzania Hotelarstwem	3,1885	1,00613	0,008
	Zarządzania Sektorem Jedzenia i Napojów	2,9774	0,88540	
	Przewodnictwa Turystycznego	3,3400	0,90785	
	Zarządzania Rekreacją	3,4037	0,63759	
	Gastronomii i Sztuki Kulinarnej	3,5355	0,73962	
Z jakiego powodu wybrał(a) Pan(i) studia na danym wydziale?	Na podstawie moich wyników w nauce.	2,9634	0,93266	0,000
	Bo uwielbiam ten zawód.	3,7086	0,72646	
	Jest to zawód z dużym potencjałem w branży turystycznej.	3,3873	0,67441	
	Nie miałem(-am) innego wyboru.	2,6605	0,85852	
	Za namową rodziny.	3,0724	1,04639	

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 6. Analiza wariancji dotycząca różnic w poziomie odczuwania braku nadziei w odniesieniu do cech demograficznych i innych informacji

Cechy demograficzne i inne informacje		Średnia	Odchylenie standardowe	Poziom istotności
Wydział	Zarządzania Hotelarstwem	8,9135	3,18403	0,000
	Zarządzania Sektorem Jedzenia i Napojów	8,2688	3,87618	
	Przewodnictwa Turystycznego	6,5760	4,51746	
	Zarządzania Rekreacją	5,8519	4,65505	
	Gastronomii i Sztuki Kulinarnej	4,8710	4,00618	
Z jakiego powodu wybrał(a) Pan(i) studia na danym wydziale?	Na podstawie moich wyników w nauce.	7,8944	4,37223	0,004
	Bo uwielbiam ten zawód.	6,4310	3,97651	
	Jest to zawód z dużym potencjałem w branży turystycznej.	6,9818	4,04828	
	Nie miałem(-am) innego wyboru.	9,0000	3,22155	
	Za namową rodziny.	8,0690	4,67464	

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 7. Wyniki analizy korelacji w odniesieniu do zależności pomiędzy poziomem odczuwania braku nadziei a karierą w branży turystycznej

Zmienna	Współczynnik korelacji Pearsona	Poziom istotności
Poziom odczuwania braku nadziei	-0,214	0,000

Źródło: opracowanie własne.

zamieszczonych w tab. 5, studenci charakteryzujący się największą chęcią budowania kariery w branży specjalizują się w gastronomii i sztuce kulinarnej, a studenci wykazujący najmniejszą do tego gotowość – w zarządzaniu sektorem jedzenia i napojów. Osoby, które wybrały dany wydział ze względu na zamiłowanie do profesji, są bardziej skłonne robić karierę w sektorze niż te, które kierowały się innymi pobudkami. Z największą niechęcią do rozwijania przyszłej kariery w turystyce podchodzą respondenci, którzy nie mieli innego wyboru.

Analiza wariancji ujawniła również istotne różnice w poziomie nadziei respondentów w związku z powodem wyboru danego wydziału. Jak pokazano w tab. 6, studenci Wydziału Gastronomii i Sztuki Kulinarnej mają większe nadzieje na przyszłość niż studenci pozostałych wydziałów, przy czym najniższy poziom nadziei wykazali studenci Wydziału Zarządzania Hotelarstwem. Z kolei respondenci, którzy dokonali wyboru wydziału ze względu na brak innej możliwości, mają niewielką nadzieję, w przeciwieństwie do osób z zamiłowaniem do przyszłego zawodu. Nie wykazano natomiast znaczącego wpływu innych zmiennych na poziom nadziei.

Jak wynika z tab. 7, stwierdzono istotną korelację negatywną pomiędzy poziomem braku nadziei studentów a ich chęcią budowania kariery w turystyce. Innymi słowy, wraz ze wzrostem poziomu odczuwania braku nadziei studentów maleje ich chęć robienia kariery w branży.

5. DYSKUSJA, WNIOSKI, SUGESTIE

Niniejsze badanie zostało przeprowadzone, aby ukazać związek pomiędzy brakiem nadziei studentów kierunków turystycznych na studiach licencjackich na Uniwersytecie w Synopie a pragnieniem tych osób, aby budować karierę w branży turystycznej. Płynnie z niego wniosek, iż wzrost poziomu odczuwania braku nadziei miał negatywny wpływ na chęć robienia kariery w turystyce.

W przeciwieństwie do tego wyniku, Ilgaz Yildirim i Toker (2017) nie mogli wykryć związku między brakiem nadziei a wyborem kariery. Jednak Dieringer, Lenz, Hayden i Peterson (2017) ujawnili, że poczucie braku nadziei wpływa na myślenie o karierze. W tym kontekście można powiedzieć, że wyniki badania ukazane w niniejszym artykule nie pokrywają się z odkryciem Dieringera, Lenz, Haydena i Petersona (2017), ale nie korespondują też z wnioskami zaprezentowanymi przez Ilgaz Yildirim i Tokera (2017).

Niniejsze badanie wykazało również, że poziom odczuwania braku nadziei studentów wyniósł 7,4395. Ponieważ maksymalny wynik, który można było uzyskać, to 20, rzeczywisty osiągnięty wynik uplasował się poniżej średniej. Badania sugerują też, że poziom odczuwania braku nadziei wśród studentów dwuletnich studiów policealnych (*associate program*) z zakresu turystyki w regionie Morza Czarnego wynosi 7,2033 (Türkoğlu, Misican, 2018). Tanriverdi, Yilmaz, Pala i Er-can (2019) odkryli, że pragnienie budowania kariery

w turystyce wynosi średnio 3,59, co zinterpretowali jako silną chęć, gdyż maksymalny wynik wynosił 5. Wynik osiągnięty w niniejszym badaniu wyniósł 3,2303, stąd też można wysnuć wnioski, iż chęć studentów, by rozwijać karierę w turystyce, jest duża.

Z badania wynika również, że zarówno poziom braku nadziei, jak i pragnienie rozwijania kariery w branży w dużej mierze zależą od powodów podjęcia studiów na danym wydziale przez każdego z respondentów. Studenci, którzy nie mieli innego wyjścia, są mniej zainteresowani rozwojem kariery w tym kierunku niż ci, którzy mogli wybrać inne kierunki. Ponadto odkryto, że poziom odczuwania braku nadziei pierwszej grupy był wyższy niż w przypadku innych. Autorzy ustalili także, że osobami wykazującymi najwyższą chęć budowania kariery w turystyce i najwyższy poziom nadziei okazali się studenci Wydziału Gastronomii i Sztuki Kulinarnej oraz Zarządzania Rekreacją. W związku z powyższym, po rozważeniu powodów zaistnienia takiej sytuacji w Turcji, stwierdzono, że sytuacja powinna ulec zmianie – należy położyć większy nacisk na praktyczną, aktywną naukę.

W świetle powyższych wyników opracowano konkretne sugestie. W związku z faktem, iż niniejsza praca ogranicza się do analizy sytuacji Szkoły Zarządzania Turystyką i Hotelarstwem Uniwersytetu w Synopie, autorzy sugerują, by badania te rozszerzyć również na inne ośrodki naukowe. Należy częściej organizować dni kariery, podczas których uczelnie mogłyby nawiązać kontakty z firmami z branży, aby utrzymać chęć studentów do budowania kariery w turystyce i zwiększyć poziom ich nadziei. Podczas tygodni turystyki lub innych wydarzeń organizowanych przez instytucje o wspólnym programie nauczania można dać studentom z całej prowincji okazję do zorganizowania zajęć związanych z ich dziedziną, zarządzania nimi i nagradzać ich za aktywność. Autorzy uważają, że wprowadzenie podobnych działań oraz obarczenie studentów pewną odpowiedzialnością zwiększy ich chęć, by budować karierę w turystyce, oraz podniesie poziom ich nadziei. Zważywszy na fakt, że dzięki rekreacji poprawia się jakość życia, sądzi się, iż oparte na turystyce rodzaje aktywności natury społecznej, sportowej, kulturalnej oraz indywidualnej, oferowane studentom, będą miały pozytywny wpływ na ich pragnienie, by rozwijać karierę w branży. Uważa się, że może to zaowocować wysokim poziomem nadziei, jaki zaobserwowano na Wydziale Gastronomii i Sztuki Kulinarnej oraz na Wydziale Zarządzania Rekreacją. Większe nadzieje wiązane są jednak z nowymi wydziałami niż z już istniejącymi, ponieważ studenci wyobrażają sobie, że dadzą im one większe możliwości rozwoju przyszłej kariery. Dlatego też administracja państwowa powinna tworzyć miejsca pracy dla absolwentów kierunków studiów na tego typu wydziałach, jednocześnie włączając się w ich plany zawodowe.

PRZYPIS

¹ Użyte w anglojęzycznej wersji artykułu słowo *hopelessness* w tekście polskim zostało przetłumaczone jako *odczuwanie braku nadziei* lub *niski poziom nadziei*. Terminy te są tu traktowane jako synonimy.

BIBLIOGRAFIA

- Acar, Y. (2019). Türkiye’de Yaşam Memnuniyetinin Belirleyicileri: İller Üzerine Bir Yatay Kesit Analizi. *Maliye Araştırmaları Dergisi*, 5 (2), 145–157.
- Akagündüz, M. (2017). *Turizm Öğrencilerinin Sektöre Yönelik İmaj Algılarının Kariyer Yapma İstekleri Üzerine Etkisi: Ege Bölgesinde Bir Uygulama*. Praca magisterska. Afyonkarahisar: Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Amil, O. (2015). Çalışanların Algılanan Kariyer Engelleri ile Algılanan Performansları Arasındaki İlişkinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Türkiye Sosyal Politika ve Çalışma Hayatı Araştırmaları Dergisi*, 5 (9), 7–26.
- Aydın, E.B. (2007). *Örgütlerde Kariyer Yönetimi, Kariyer Planlaması, Kariyer Geliştirmesi ve Bir Kariyer Geliştirme Programı Olarak Koçluk Uygulamaları*. Praca magisterska. Denizli: Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Baltacı, M., Çakıcı, A.C., Dönmez, B. (2019). The mediation role of academic procrastination on the effect of the university students’ long-term orientation to career intention in the tourism industry. *Journal of Tourism Theory and Research*, 5 (3), 340–354. DOI: <https://doi.org/10.24288/jtr.550746>
- Bamford, K.L. (2012). *Undergraduate student perceptions of a career in the tourism and hospitality industry in New Zealand*. Praca magisterska. Uniwersytet Otago.
- Beck, A.T. (1987). Cognitive models of depression. *Journal of Cognitive Psychotherapy*, 1 (1), 5–37.
- Beck, A.T., Weissman, A., Lester, D., Trexler, L. (1974). The measurement of pessimism: The lack of hope scale. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 42 (6), 861–865. DOI: <https://doi.org/10.1037/h0037562>
- Çelik, A., Akgemci, T., Korkmaz, V. (2017). The effect of lack of hope levels on sectoral attitudes of the tourism students: sample of Selçuk University Beyşehir Ali Akkanat Faculty of Tourism and Vocational School. Global Business Research Congress (PAP), 24–25 maja 2017, Stambuł, Turcja.
- Cooper, C., Shepherd, R. (1997). The relationship between tourism education and the tourism industry: Implications for tourism education. *Tourism Recreation Research*, 22 (1), 34–47. DOI: <https://doi.org/10.1080/02508281.1997.11014784>
- Dieringer, D.D., Lenz, J.G., Hayden, S.C.W., Peterson, G.W. (2017). The relation of negative career thoughts to depression and lack of hope. *The Career Development Quarterly*, 65 (2), 159–172. DOI: <https://doi.org/10.1002/cdq.12089>
- Duman, T., Tepeci, M., Unur, K. (2006). Mersin’de Yükseköğretim ve Orta Öğretim Düzeyinde Turizm Eğitimi Almakta Olan Öğrencilerin Sektörün Çalışma Koşullarını Algılamaları ve Sektörde Çalışma İsteklerinin Karşılaştırılması Analizi. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 17 (1), 51–69.
- Eddleston, K.A., Powell, G.N. (2008). The role of gender identity in explaining sex differences in business owners’ career satisfier preferences. *Journal of Business Venturing*, 23 (2), 244–256. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jbusvent.2006.11.002>
- Fouad, N.A., Guillen, A., Harris-Hodge, E., Henry, C., Novakovic, A., Terry, S., Kantamneni, N. (2006). Need, awareness and use of career services for college students.

- Journal of Career Assessment*, 14 (4), 407–420. DOI: <https://doi.org/10.1177/1069072706288928>
- Gault, J., Redington, J., Schlager, T. (2000). Undergraduate business internships and career success: Are they related? *Journal of Marketing Education*, 22 (1), 45–53. DOI: <https://doi.org/10.1177/0273475300221006>
- Heskett, J.L., Jones, T.O., Loveman, G.W., Sasser Jr., W.E., Schlesinger, L.A. (1994). Putting the service-profit chain to work. *Harvard Business Review*, 72 (marzec-kwiecień), 77–84.
- Ilgaz Yıldırım, B.I., Toker, B. (2017). Lisans Düzeyinde Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Yılmazlık, Umutsuzluk Durumları ve Sektörel Tutumlarının Kariyer Seçimleri Üzerine Etkileri. *Journal of Travel and Hospitality Management*, 14 (1), 76–89. DOI: <https://doi.org/10.24010/soid.303665>
- Jarlström, M. (2000). Personality preferences and career expectations of Finnish business students. *Career Development International*, 5 (3), 144–154. DOI: <https://doi.org/10.1108/13620430010371919>
- Jenkins, A.K. (2001). Making a career of it? Hospitality students' future perspectives: An Anglo-Dutch study. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 13 (1), 13–20. DOI: <https://doi.org/10.1108/09596110110365599>
- Koko, J., Guerrier, Y. (1994). Overeducation, underemployment and job satisfaction: A study of Finnish hotel receptionists. *International Journal of Hospitality Management*, 13 (4), 375–386. DOI: [https://doi.org/10.1016/0278-4319\(94\)90073-6](https://doi.org/10.1016/0278-4319(94)90073-6)
- Kusluvan, S., Kusluvan, Z. (2000). Perceptions and attitudes of undergraduate tourism students towards working in the tourism industry in Turkey. *Tourism Management*, 21 (3), 251–269. DOI: [https://doi.org/10.1016/S0261-5177\(99\)00057-6](https://doi.org/10.1016/S0261-5177(99)00057-6)
- Manhas, P., Dogra, J. (2011). Hospitality and tourism management graduates expectations: Future implications for the educators. *Journal of Tourism*, XII (1), 103–112.
- O'Leary, S., Deegan, J. (2005). Career progression of Irish tourism and hospitality management graduates. *International of Contemporary Hospitality Management*, 17 (5), 421–432. DOI: <https://doi.org/10.1108/09596110510604841>
- Orahood, T., Kruze, L., Pearson, D.E. (2004) The impact of study abroad on business students' career goals. *Frontiers: The Interdisciplinary Journal of Study Abroad*, 10 (1), 117–130. DOI: <https://doi.org/10.36366/frontiers.v10i1.137>
- Pavesic, D.V., Brymer, R.A. (1990). Job satisfaction: What's happening to the young managers. *The Cornell Hotel and Restaurant Administration Quarterly*, 30 (4), 90–96. DOI: <https://doi.org/10.1177/001088049003000420>
- Pektaş, Ç. (2019). *Gaziantep'te Ön Lisans Düzeyinde Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Kariyer Planlamaları ve Turizm Sektörüne İlişkin Algılarının Değerlendirilmesi*. Praca magisterska. Gaziantep: Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Purcell, K., Quinn, J. (1996). Exploring the education-employment equation in hospitality management: A comparison of graduates and HNDs. *International Journal of Hospitality Management*, 15 (1), 51–68. DOI: [https://doi.org/10.1016/0278-4319\(96\)00002-3](https://doi.org/10.1016/0278-4319(96)00002-3)
- Raymond, A.N. (2009). *İnsan Kaynaklarının Eğitimi ve Geliştirilmesi*. 4. Baskı (Çeviren, Çetin, C.). İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım.
- Roney, S.A., Öztin, P. (2007). Career perceptions of undergraduate tourism students: A case study in Turkey. *Journal of Hospitality, Leisure, Sport & Tourism Education*, 6 (1), 4–17. DOI: <https://doi.org/10.3794/johlste.61.118>
- Rosentbluth, H. (1991). Tales from a nonconformist company. *Harvard Business Review*, 69 (lipiec-sierpień), 26–36.
- Rottinghaus, P.J., Jenkins, N., Jantzer, A.M. (2009). Relation of depression and affectivity to career decision status and self-efficacy in college students. *Journal of Career Assessment*, 17 (3), 271–285. DOI: <https://doi.org/10.1177/1069072708330463>
- School of Tourism and Hotel Management (2020). Pobrane z: <http://www.turizm.sinop.edu.tr> (29.06.2020).
- Selvi, M.S., Demir, C. (2007). Relationship among branding, career development and tourism education: An implication from Turkey. *Ege Akademik Bakış Dergisi*, 7 (2), 389–408.
- Simmons, S.A., Wiklund, J., Levie, J. (2014). Stigma and business failure: Implications for entrepreneurs' career choices. *Small Business Economics*, 42 (3), 485–505. DOI: <https://doi.org/10.1007/s11187-013-9519-3>
- Solmaz, S.A., Erdoğan, Ç., Türkay, O., Korkutata, A. (2012). Sosyotropi ve Otonomi Kişilik Özelliklerinin Turizmde Kariyer Yapma İsteği Üzerine Etkileri, *Bartın Üniversitesi İİBF Dergisi*, 3 (5), 47–70.
- Tanrıverdi, H., Yılmaz, A., Pala, B., Ercan, F.Z. (2019). Kişilik Özellikleri, Duygusal Zekâ, Kariyer Uyum Yeteneği ve Turizmde Kariyer Yapma İsteği Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi: İstanbul Üniversitesinde Turizm İşletmeciliği Eğitimi Alan Öğrenciler Üzerine Bir Araştırma. *Uluslararası Turizm, İşletme, Ekonomi Dergisi*, 3 (1), 41–56.
- TUIK (2019). Pobrane z: http://www.tuik.gov.tr/PreIstatistikTablo.do?istab_id=2421 (28.06.2020).
- TUIK (2020). Pobrane z: <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=33919> (28.06.2020).
- Türk Dil Kurumu Sözlükleri (2020). Pobrane z: <https://www.sozluk.gov.tr> (15.06.2020).
- Türkoğlu, N., Misican, D.Ö. (2018). *Turizm Öğrencilerinin Algılarındaki Kariyer Engellerinin Kümelenmesi ve Umutsuzluk Düzeyi Skorları*. VI International Multidisciplinary Congress of Eurasia (IMCOFE), 4–6 wrzesień 2018, Rzym, Włochy.
- Walmsley, A., Thomas, R., Jameson, S. (2012). Internships in SMEs and Career Intentions. *Journal of Education and Work*, 25 (2), 185–204. DOI: <https://doi.org/10.1080/13639080.2011.573774>
- Watson, C., Drew, V. (2015). Teachers' desire for career-long learning: Becoming 'accomplished' and masterly. *British Educational Research Journal*, 41 (3), 448–461. DOI: <https://doi.org/10.1002/berj.3149>
- Yeşilyaprak, B. (2012). *Mesleki Rehberlik ve Kariyer Danışmanlığı: Kuramdan Uygulamaya* (2. Baskı). Ankara: Pegem Akademi. DOI: <https://doi.org/10.14527/9786053641742.01>
- Zellweger, T., Sieger, P., Halter, F. (2011). Should I stay or should I go? Career choice intentions of students with family business background. *Journal of Business Venturing*, 26 (5), 521–536. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jbusvent.2010.04.001>

Artykuł wpłynął:
20 sierpnia 2020 r.
Zaakceptowano do druku:
17 grudnia 2020 r.